

SpiNeT

Postbus 48, 6590 AA Gennep
secretariaat-cssp@missie-geest.nl
www.missie-geest.nl
IBAN NL72RABO0116166444
BIC RABONL2U

SPIRITIJS NEDERLANDS TIJDSCHRIFT

Jaargang 77 no. 6

november- december 2022

NIEUWS UIT ROTTERDAM 2022! Wij zijn vol dankbaarheid

Hier in Slinge, Rotterdam, kijken we terug en zijn God dankbaar. De gemeente Rotterdam telt momenteel vier leden die vijf parochies en een bejaardentehuis bedienen. We zijn dankbaar voor het werk dat we kunnen doen en de kansen die we hebben om tot dienst te zijn in dit zuidelijke deel van het bisdom Rotterdam dat meestal beschouwd wordt als arm en vroeger bekend stond vanwege de criminaliteit die er plaatsvond. Dat is geschiedenis. We zijn beschikbaar voor de kerk en dienen onder de motivatie van de woorden van onze stichter François Libermann: *beschikbaarheid voor missionair apostolaat*. We vieren wie we zijn voor elkaar en wie we zijn voor de geloofsgemeenschap die we dienen.

Onder leiding van het parochiebestuur van de Emmausgangers, vierden we het priesterfeest van pater François Numbi. Hij is dit jaar 20 jaar priester. Hij diende het grootste deel van deze 20 jaar in Congo. 6 Jaar is hij nu pastor in de parochie de Emmausgangers. Het parochiebestuur en de parochianen organiseerden een speciale eucharistieviering waarin François voorging. Na de viering werd er een maaltijd opgediend en drankjes geserveerd ter gelegenheid van zijn jubileum. Dit jubileum werd in Rotterdam op 17 juli 2022 gevierd. Later vierde François het met zijn familie in Congo op 4 augustus. Hier zijn twee foto's van het feest. We feliciteren hem met dit jubileum en wensen hem het beste in de wijngaard van de Heer.

Op een speciale manier hebben we op 14 augustus de 50ste verjaardag van pater Cyril Inam gevierd. Pater Cyril is geboortig uit Nigeria. We hebben deze dag gevierd met een eucharistieviering in zijn parochie St.-Joris. Het feest werd 's middags voortgezet in een zaal met medebroeders en vrienden. Zie bijgaande foto's.

Naast het feest van de 14de augustus in St.-Joris werd dit heugelijke feit ook in andere parochies gevierd waar hij voorgaat. Het was voor hem een mooie gelegenheid om terug te kijken op de afgelopen jaren. Wij feliciteren pater Cyril met zijn 50 jaar en wensen hem nog een lang leven toe.

Ook pater Urbanus Kioko mag in dit rijtje van feestelingen niet ontbreken. Hij vierde in mei van dit jaar dat hij vijf jaar geleden de priesterwijding ontving. De parochie van Sint-Augustinus in Barendrecht wilde dit niet ongemerkt voorbij laten gaan. Een vijfjarig priesterfeest wordt in Nederland gewoonlijk niet gevierd, maar de parochie maakte gaarne hier een uitzondering op. Voor zijn vijf jaar in dienst van de kerk danken we God.

Last but not least, waren het niet alleen maar feesten in de gemeenschap. Er is ook een zieke medebroeder onder ons, pater Frans Wijnen. We leven met hem mee in deze moeilijke tijd van zijn leven. Hij heeft veel meegemaakt en zijn toewijding aan de missie van de congregatie is het vermelden waard. Hoezeer de ziekte hem ook in haar greep heeft, hij geeft niet op en wil nog steeds dienstbaar zijn aan de mensen. Zijn missionair enthousiasme is inspirerend. Wij wensen hem veel sterkte en verlichting toe in zijn ziekte.

Als leden van de uitgebreide parochiegemeenschap sloten we ons aan bij de parochianen van de Emmausgangers die de 100ste verjaardag van eerwaarde heer Piet van Reisen vierden. De grote dag voor Piet viel op 24 juli. Het was een gedenkwaardige dag voor hem, zijn familie, de parochie en de vele mensen die Piet hebben leren kennen en waarderen in zijn lange leven als pastor. In de speeches die gehouden werden, werden vele oude herinneringen aan hem opgehaald. Aan een ding werd steeds gerefereerd: **zijn innemende lach.**

Op zijn 100-jarige leeftijd lacht hij nog steeds en weet hij mensen op het pad naar God te leiden. Zijn glimlach lijkt wel op die van de onlangs zalig verklaarde Johannes Paulus 1. Wie weet is Piet misschien ook wel op weg naar heiligheid. Wij feliciteren Piet van harte met zijn 100ste verjaardag. We wensen hem sterkte voor de tijd die hij nog moet gaan.

Hier in Rotterdam zijn we als spiritijnse gemeenschap dankbaar voor wat we voor elkaar kunnen betekenen. Daarom voelen we ons hier allemaal goed thuis. Wij staan open om u als gast te ontvangen, dan kunt u ook voor uzelf zien en ondervinden hoe wij hier met elkaar samenleven, -werken en -bidden.

Namens de gemeenschap Rotterdam,
Urbanus Kioko CSSp

=====

Jarigen in november

1 Jo van de Laar
1 Theo ten Brink
9 Siebren de Lange

11 John Onoja
12 Urbanus Kithuka
13 Jan Bindels

16 Diane Waarma
17 Julius Kiyaga
19 Ineke Eisenburger

Jarigen in december

2 Charles Eba'a
4 Jules Habets
4 Trudie Smits

5 Marian Leideritz
16 Pieter Pubben
16 Frans Wijnen

18 Maria Bardoel
24 Koos Gordijn

Spinet digitaal ontvangen?
Stuur een mail naar: PB-secretariaat@missie-geest.nl

Vademecum Internationalisering

De afgelopen decennia hebben verschillende religieuze instituten in Nederland buitenlandse medereligieuzen uitgenodigd om hier een bijdrage te leveren aan de missie van hun instituut. Ook heeft een aantal relatief jonge congregaties uit andere delen van de wereld gemeenschappen in Nederland gesticht. Er zijn in Nederland nu rond de 450 buitenlandse religieuzen; ongeveer de helft van hen is van niet-Europese komaf (cijfers uit 2021).

Er zijn veel zaken waar men aan moet denken wanneer men buitenlandse medereligieuzen uitnodigt en ontvangt. Is er genoeg draagvlak en draagkracht om hen te begeleiden? Wat moet er vooraf allemaal geregeld worden aan documenten? Wat zijn de plannen voor de medebroeders of -zusters die naar Nederland komen? Zijn die haalbaar?

Daarom heeft de KNR een vademecum internationalisering opgesteld t.b.v. bestuurders van religieuze instituten in Nederland die buitenlandse leden hebben uitgenodigd naar Nederland te komen of dat willen gaan doen. Hiermee wil de KNR relevante informatie en inzichten die de afgelopen decennia zijn opgedaan binnen verschillende religieuze instituten, op overzichtelijke wijze beschikbaar stellen.

Ervaringen

In het Vademecum Internationalisering gaat het niet zozeer om theoretische kennis, maar vooral om de schat aan ervaringen van de religieuze gemeenschappen. Al gaande hebben instituten, soms door schade en schande, veel geleerd over processen van internationalisering. Het is goed om informatie daarover te blijven delen. Tevens is het goed om te beseffen, dat er geen blauwdruk is voor de te volgen koers. Wat voor de ene gemeenschap werkt, hoeft niet in andere situaties te werken. Internationalisering is mensenwerk. Dit betekent, dat de manier waarop dingen verlopen sterk afhangt van de betrokken personen, hun persoonlijkheid, talenten, gaven en beperkingen.

Verskillende aspecten

Het Vademecum gaat in op diverse aspecten waar instituten mee te maken krijgen als ze buitenlandse leden naar Nederland willen laten komen. Zo is het van groot belang vooraf goed over een aantal zaken na te denken. Wat zijn de motieven? Is er draagvlak in de Nederlandse gemeenschap? Hoe selecteer je kandidaten? Een belangrijk hoofdstuk is ook de wet- en regelgeving en procedures rond het aanvragen van verblijfsvergunningen en eventuele werkvergunningen. Verder is er aandacht voor inburgering, niet alleen op het gebied van de Nederlandse taal, maar vooral ook specifiek op het gebied van het kerkelijk leven in Nederland. Hoe kunnen zij zich zinvol inzetten in onze kerk en samenleving?

Er is een apart hoofdstuk voor internationalisering in monastieke gemeenschappen en een hoofdstuk rond terugkeer. Het gebeurt immers ook wel eens, dat het ondanks alle goede voorbereidingen en inzet geen succesverhaal wordt en de buitenlandse missionaris terug gaat. Ook dat proces moet goed begeleid en afgerond worden. Tot slot is er ook een deel gewijd aan vorming rond en preventie van grensoverschrijdend gedrag.

Het vademecum is te vinden op de website van de KNR onder informatie voor religieuzen.

De missionaire dimensie van het gedachtegoed van POULLART DES PLACES en zijn stichting

Inleiding

Vandaag herdenken we de sterfdag van de eerste stichter van onze congregatie Claude-François Poullart des Places. De congregatie van de H. Geest staat bekend als een echte missionaire congregatie in het kerkelijk landschap. Onze Spiritijnse Leefregel bevestigt dat als deze het doel van de congregatie omschrijft als “het brengen van de Blijde Boodschap aan de ‘armen’. Wij gaan dus heel speciaal naar die volken, groepen en personen die nog niet of nauwelijks de boodschap van het Evangelie hebben gehoord, naar hen die in grote nood verkeren en naar de verdrukten.”¹ Maar is er iets van die missionaire dimensie terug te vinden in het gedachtegoed van Poullart des Places en het seminarie van de H. Geest dat hij achterliet toen hij op 30-jarige leeftijd op 2 oktober 1709 stierf in Parijs?

De doelstelling van het seminarie van de H. Geest

Poullart des Places heeft zelf nooit een voet buiten Frankrijk gezet om in de Franse kolonies het evangelie te verkondigen. Zijn levensproject was om een soort van seminarie te stichten voor de opleiding van onbemiddelde priesterstudenten die vaak zonder spirituele begeleiding op kamertjes woonden in de buurt van de instelling waar zij hun theologische opleiding genoten. Het doel van zijn stichting omschrijft Poullart des Places heel duidelijk wanneer hij antwoordt op de vraag van zijn vriend Grignon de Montfort, de stichter van de Montfortanen, om met hem samen te werken bij het stichten van een religieuze congregatie die tot doel heeft parochie-missies te preken op het platteland van Frankrijk: “Ik voel me niet aangetrokken tot missies [in parochies] (...). Je weet dat ik sinds enige tijd alles wat ik tot mijn beschikking heb uitdeel aan arme studenten om hen in hun studies te helpen. Ik ken er verschillende die uitstekende kwaliteiten hebben maar die wegens gebrek aan middelen die talenten niet kunnen ontwikkelen. Ze waren daarom gedwongen om talenten te begraven die zeer bruikbaar kunnen zijn voor de Kerk als ze ontwikkeld werden. Dat is het doel waarnaar ik streef als ik hen in een huis bij elkaar breng. Het lijkt me toe dat dit is wat God van mij wil. Ik word hierin bevestigd door verstandige mensen die me reden geven te hopen dat zij aan het onderhoud van deze studenten zullen bijdragen. Als ik met Gods genade hierin kan slagen, kun jij op missionarissen rekenen. Ik zal ze voor je opleiden en jij zult ze aan het werk zetten. Op deze manier zullen jij en ik allebei tevreden zijn.”²

Poullarts jeugdig missie ideaal

Toch heeft Poullart des Places voordat hij een seminarie voor arme studenten op 27 mei 1703 op het hoogfeest van Pinksteren oprichtte in Parijs nog wel ooit gedacht om te gaan werken als missionaris in den vreemde. In een geschrift van hem getiteld “Overdenkingen op het verleden” uit 1704 staat deze passage: “Ik wilde slechts Hem [God] beminnen en om zijn liefde te verdienen had ik afgezien van zelfs de meest legitieme gehechtheden van het leven. Ik wilde de dag zien dat ik niets meer had, levend alleen maar van aalmoezen, na alles weggegeven te hebben. Het lag in mijn bedoeling om van alle tijdelijke goederen slechts mijn gezondheid voor mezelf te houden, waarvan ik een volmaakt offer wilde maken aan God in het werk van de missies.

¹ Spiritijnse Leefregel, Gemert 1987, no.4, 11.

² C. Besnard, “Saint Louis Grignon de Montfort and Father Claude François des Places,” in H.J. Koren (ed.), *The Spiritual Writings of Father Claude Francis Poullart des Places. Founder of the congregation of the Holy Ghost*, Pittsburgh 1959, 283.

Nadat ik iedereen in vuur en vlam gezet heb met de liefde van God, zou ik erg gelukkig zijn als ik mijn laatste druppel bloed had kunnen geven voor degene van wie de weldaden ik me bijna altijd bewust was.”³

Dit soort vurige en emotionele taal dat haaks staat op het tegenwoordige taalgebruik in gebeden en omgang met God, maakt toch wel goed duidelijk de intenties en plannen van Poullart des Places in zijn jeugdige jaren met zijn leven. Hij is aangetrokken door een leven in armoede dat zich wil wijden aan missionair werk in den vreemde, aan een totale overgave aan de prediking van Gods liefde onder de mensen. Ook al is het er niet van gekomen en heeft zijn leven een andere wending genomen, toch doordringt hij zijn werk, het seminarie van de H. Geest, met deze inspiratie, met dit ideaal om te missioneren in verre landen.

Interpretatie van de tekst

Er zijn Spiritijnen die deze passage van Poullart des Places anders interpreteren. Voor hen betekent “missies” hier de parochie-missies die Grignon de Montfort wilde geven op het platteland van Frankrijk.⁴ Weer anderen zien hierin een soort jeugdige oprisping voor een prachtig ideaal dat een grote aantrekkingskracht heeft, maar dan weer snel verdwijnt van de radar. Koren is hier een vertegenwoordiger van.

Voor hem is deze passage waarin Poullart des Places zijn verlangen uit om in overzeese missiegebieden te werken niet erg overtuigend. “Bijna elke jongeman,” schrijft hij, “met een degelijke katholieke opvoeding, en speciaal toekomstige priesters, namen gewoonlijk een dergelijke roeping in overweging, maar voor de meesten van hen bleef het bij een kortstondige vrome wens.”⁵ Koren onderschat hier dat het verlangen van Poullart des Places om te gaan werken in de missies onbewust zijn uitwerking heeft gekregen in de atmosfeer en geest van het seminarie waarin de openheid naar werk in de missies tot de mogelijkheden behoorde.

In een “Gedenkschrift over het leven van pater Claude François Poullart des Places” van de hand van zijn student en medewerker Pierre Thomas vindt deze laatste dat deze wens van Poullart des Places serieus genomen moet worden. Hij schrijft: “Hij (Poullart des Places) vond slechts verlichting en troost in versterving en boete, in vernedering en werk. Hij zou zelfs het martelaarschap ondergaan willen hebben onder de wilden aan wier redding hij hoopte zich toe te wijden.”⁶

Christian de Mare die in 1998 wel de definitieve uitgave bezorgd heeft van de geschriften van Claude Poullart des Places, sluit zich bij deze interpretatie aan wanneer hij in een voetnoot schrijft bij de aangehaalde passage uit het geschrift van Poullart des Places: “Men moet hier deze aantrekkingskracht van de missies benadrukken; het gaat duidelijk over de verre missies, omdat Claude de mogelijkheid van martelaarschap onder ogen ziet.”⁷

Ofschoon bij Poullart des Places in zijn persoonlijk leven het missionaire ideaal naar de achtergrond verdwijnt en het seminarie voor onbemiddelde priesterstudenten zijn levensproject wordt, heeft het toch invloed gehad op het ethos van het instituut.

³ C. de Mare (red.), *Aux racines de l’arbre Spiritain. Claude-François Poullart des Places (1679-1709). Écrits et Études*, Paris 1998, 323-324.

⁴ B. Gogan, “Claude Poullart des Places: the Poor and the Rich,” *Forum*. Congregation of the Holy Spirit. Province of Ireland, New series no. 50. Supplement, 2.

⁵ H.J. Koren, *Essays on the Spiritan Charism and on Spiritan History*, Bethel Park, PA, 1990, 51.

⁶ P. Thomas, “Memoir on the life of Father Claude François Poullart des Places,” in Koren (ed.), *The Spiritual Writings of Father Claude Francis Poullart des Places*, 254. Het is onduidelijk wanneer dit “Gedenkschrift” geschreven is. Koren dateert het niet. J. Orcibal, “Problèmes d’origine: Poullart des Places, Les Jésuites et les jansénistes,” in P. Coulon (dir.), *Claude-François Poullart des Places et les Spiritains. De la foundation en 1703 à la restauration par Libermann en 1848*, Paris 2009, 89, dateert het op 1730.

⁷ de Mare (red.), *Aux racines de l’arbre Spiritain. Claude-François Poullart des Places (1679-1709)*, 324, voetnoot 11.

De afgestudeerde priesters konden gaan waar ze het meest nodig waren in de kerk en waren niet gebonden aan een bisschop. Er was een openheid in de spiritualiteit van het seminarie naar missionair werk in overzeese gebieden. Getuige hiervan is het feit dat in 1715 een afgestudeerde priester van het seminarie, Adrien Vatel, vertrok naar West-Indië om daar als missionaris te gaan werken.⁸

In de jaren na het overlijden van Poullart des Places zal deze immanente missionaire dimensie steeds nadrukkelijker naar voren komen en concrete gestalte aannemen in de doelstelling van het instituut.

Verwijzing naar missionarissen in het doel van het seminarie

Bij het overlijden van Poullart des Places telde het seminarie ongeveer 70 studenten. Een instituut met zoveel studenten kon er niet omheen om een burgerlijke erkenning te verkrijgen om giften aan te nemen. In de privilegebrieven van 1726 waardoor dit geregeld werd, staat de doelstelling van het seminarie duidelijk omschreven. Hierin wordt voor de eerste keer uitdrukkelijk gerefereerd naar onder andere missionarissen waarvoor het seminarie opleidt. “... wijlen des Places wenste dat niemand zou worden opgenomen in zijn gemeenschap behalve arme studenten die, ofschoon ze een goede instelling hebben, de noodzakelijke fondsen ontberen om vroomheid en kennis te verwerven die de priesterlijke staat vereist. Hij wenste in deze instelling door een hard en zwaar leven en door volmaakte onthechting op te leiden, priesters, missionarissen en geestelijken om dienst te doen in ziekenhuizen, in verwaarloosde parochies, en in andere impopulaire posities waarvoor bisschoppen moeilijk personeel kunnen vinden.”⁹

Omstreeks 1734 komt het missionaire karakter van het seminarie nog uitdrukkelijker tot uiting in de formulering van de doelstelling van het instituut. Pierre Thomas, student en medewerker van Poullart des Places, zoals we al gezien hebben, omschrijft deze dan als volgt. “Het doel van des Places en degenen die hem opvolgden was om het seminarie van de H. Geest op te richten en goede priesters op te leiden, die ijverig waren, hardwerkend, bekwaam en onzelfzuchtig; die bereidwillig op zich zouden nemen het meest moeilijke kerkelijke werk zoals dienen in ziekenhuizen, de missies, en plattelands kerken, de Missies in Frankrijk, de koloniën en elders, werk in seminaries, werk in provinciale steden, de begeleiding van religieuze vrouwen, en ander zulk werk.”¹⁰

Regels en Constituties van de sociëteit en het seminarie van de H. Geest

De tweede overste van het seminarie van de H. Geest, Louis Bouïc, was druk bezig om naast burgerlijke erkenning van het instituut ook kerkelijke erkenning te krijgen. In hetzelfde jaar dat Pierre Thomas schrijft over Poullart des Places en het doel van zijn seminarie keurde de nieuwe aartsbisschop van Parijs de regels en constituties van de leden van de gemeenschap van het seminarie (de eigenlijke Spiritijnen) goed en werd de stichting van Poullart des Places een kerkelijke instelling. Deze regels voor de gemeenschap van het seminarie werden in het Latijn opgesteld. In de doelstelling van de sociëteit wordt uitdrukkelijk vermeld dat de afgestudeerde priesters, de zogenaamde geassocieerden van het seminarie die ook Spiritijnen in brede zin worden genoemd, voor missiewerk onder ongelovigen kunnen opteren. Dus zodra de stichting van Poullart des Places officieel kerkelijk goedgekeurde regels en constituties krijgt wordt het missionaire ideaal erin opgenomen. “De Sociëteit (...) heeft als doel om arme priesters op te leiden in kerkelijke discipline, ijver en liefde voor deugden, speciaal voor gehoorzaamheid en armoede; zij zullen bereid zijn voor alles in afhankelijkheid van de bisschoppen, om te dienen in ziekenhuizen, om armen en ongelovigen te evangeliseren

⁸ “Claude-François Poullart des Places et le séminaire du Saint-Esprit dans La Vie de M. Louis-Marie Grignon de Montfort par Mr. P.J. Picot de Clorivière, Paris, 1785,” in Coulon (dir.), *Claude-François Poullart des Places et les Spiritains*, 231-232.

⁹ J. Daly (ed.), *Spiritans Wellsprings. The original Rules, with Commentaries, of the Holy Ghost Congregation*, Dublin 1986, 8.

¹⁰ J. Savoie, *15 Days Prayer with Claude Poullart des Places*, Dublin, 2009, 80.

en niet alleen om op zich te nemen maar ook om van ganser harte lief te hebben en te prefereren boven iets anders de meest geringe en zeer moeilijke kerkelijke functies waarvoor slechts met moeite bedienaren gevonden worden.”¹¹ Voor de bewijsvoering van ons betoog is de constatering van Jean Orcibal van groot belang dat de inspirator van deze tekst niet Bouïc is, maar veeleer Poullart des Places.¹²

In de goedkeuring van de aartsbisschop van Parijs staat duidelijk dat het seminarie er moest zijn “ten behoeve van de Gallicaanse kerk en speciaal voor ons diocees”.¹³ In die tijd refereerde het woord Gallicaans naar de kerk van Frankrijk en impliceert dus ook de overzeese gebieden van Frankrijk.

Spiritijnse missionarissen

Deze officiële goedkeuring van de regels en constituties van de gemeenschap van het seminarie in 1734 weerspiegelt de feitelijke toestand zoals die zich ontwikkeld had vanaf 1732 met betrekking tot de functies en werken die de afgestudeerden van het seminarie op zich namen. Het missionaire apostolaat in overzeese gebieden speelt een steeds grotere rol in de oriëntatie van de studenten.

Zoals we al gememoreerd hebben, vertrok al in 1715 een Spiritijn, d.w.z. een afgestudeerde van het seminarie, naar West-Indië om daar missionair werk te gaan doen onder de zwarte slaven. Het schip waarop hij reisde leed echter schipbreuk en hij keerde terug naar Frankrijk waar hij zich aansloot bij de Montfortanen.¹⁴

Maar vanaf 1732 is er een constante stroom van Spiritijnen die naar de missie vertrekt. Het eerste gebied waar ze heengaan is Canada waar ze gaan werken in het diocees Quebec. Vervolgens gaan ze in dat land ook werken in Acadia en onder de Micmac indianen.

Niet alleen Canada is hun bestemming maar ook het Verre Oosten. In 1733 gaan er Spiritijnen naar Cochinchina en later naar China, Cambodja, Thailand en India. Daarnaast gaan ze naar St.-Pierre en Miquelon en Frans-Guyana. Ook zijn ze missionair actief aan de west kust van Afrika, in Senegal.¹⁵ Toen de Nationale Wetgevende Vergadering ten tijde van de Franse Revolutie alle congregaties waaronder ook de Spiritijnen, in augustus 1792 ophief had zij op zijn minst 1300 priesters opgeleid, waarvan minder dan 6 procent in de missies werkte.¹⁶

Besluit

De immanente missionaire dimensie in het gedachtengoed van Claude Poullart des Places waarmee hij het seminarie dat door hem was opgericht beïnvloedde heeft gedurende de achttiende eeuw zijn vruchten afgeworpen. Bij het voortschrijden van de tijd werd het steeds uitdrukkelijker geformuleerd in de doelstellingen van het seminarie. Zijn opvolgers waren bezielde van de idealen van hun stichter, stonden open voor de werking van de H. Geest en toonden hetzelfde aanpassingsvermogen voor de realiteit.

De tekst die geschreven staat op de eerste steen van de kapel van het moederhuis in Parijs die geplaatst werd op 3 oktober 1777 vat de bedoeling van de stichting van Poullart des Places heel goed samen: “De armen worden geëvangeliiseerd zodat God geopenbaard kan worden aan de naties en voor de glorie van het volk Gods.”¹⁷

Albert de Jong CSSp

¹¹ Daly (ed.), *Spiritans Wellsprings*, 45.

¹² Orcibal, “Problèmes d’origine: Poullart des Places, Les Jésuites et les jansénistes,” in P. Coulon (dir.), *Claude-François Poullart des Places et les Spiritains*, 99 en voetnoot 21.

¹³ Daly (ed.), *Spiritans Wellsprings*, 56, 58.

¹⁴ “Claude-François Poullart des Places et le séminaire du Saint-Esprit dans La Vie de M. Louis-Marie Grignon de Montfort par Mr. P.J. Picot de Clorivière, Paris, 1785,” in Coulon (dir.), *Claude-François Poullart des Places et les Spiritains*, 231-232.

¹⁵ H. J. Koren, *To the Ends of the Earth. A General History of the Congregation of the Holy Ghost*, Pittsburgh 1983, 33-35, 109.

¹⁶ Koren, *To the Ends of the Earth*, 95, 119-120; J. Michel, *Claude-François Poullart des Places. Founder of the Congregation of the Holy Spirit (1679-1709)*, [Rome 2020], 231, houdt het op 1000 en komt dan op een percentage van rond 6 of 7 procent.

¹⁷ P. Coulon, P. Brasseur, *Libermann 1802-1852. Une pensée et une mystique missionnaires*, Paris 1988, 798.

Toekomst

*Behoed uw mensen voor het vuur dat alles vernielt
Behoed uw mensen voor de bommen regen in de nacht
Behoed uw mensen voor raketten en drones
Behoed ons voor de taal van oorlog en wraak
Behoed ons voor de grenzeloze meedogenloosheid.*

Het was gisteren, maandag 11 oktober, een lange dag. Om half zes zat ik op de rand van mijn bed en om half een in de nacht zat ik er weer. In de ochtend om mijn steunkousen aan te trekken en in de nacht om ze weer uit te trekken. Het was al wat later in de ochtend toen ik de ochtendkrant las. Ik zag de foto van vernieling en las een column over een te vrezen toekomst die ons kan wegvagen. Ik schreef een gebed. "Hoe zie je de toekomst was een van de laatste vragen, de dag ervoor. Het was in de "ondergrondse" kapel van de paters Spiritijnen. (missionarissen van de Heilige Geest). Het was een vraag met vele lagen: welke toekomst en wiens toekomst. "Wij zijn allemaal oud" zei een van hen. Behalve dan de jonge missionarissen uit Afrika die hier werken. "Het overkomt je, het kan je allemaal overkomen," zei een jongeman in de supermarkt vanavond. "Beter te wachten in de supermarkt hier dan in een schuilkamer in Kiev," zei ik tegen hem. Zo raakten we aan de praat. Hij was er zich scherp van bewust dat we niet alles in handen hebben.

Ik dacht op mijn middagomloop aan de ochtend daar in het klooster in Gennep. Ik mocht er een foto maken van een ebbenhouten kruis gemaakt door een medebroeder. Ebbenhout is niet alleen gitzwart maar ook keihard. Je kunt er iemand mee doodslaan. De medebroeder had uit duurzame hout een kruis gemaakt. Ik werd getroffen door de vele handen die op het kruis staan. Daar waar meestal het gezicht van de gekruisigde mens uit Nazareth te zien is, is hier een duif te zien. Symbool voor de Heilige Geest, maar ook bode van vrede en goed nieuws. Wie kan ik nu zijn?, vroeg een andere missionaris. Nu we steeds minder naar buiten gaan en steeds meer binnen- met elkaar en op elkaar aangewezen zijn? Het opvallende van de handen op dat kruis is dat het open, gevende en ontvangende handen zijn. Het zijn geen grijpende, de adem

afsnijdende, slaande handen. Geen vuisten die willen verslaan en neerslaan. Een kruis is ook een kruispunt: je kunt kiezen welke richting je met je handen op wilt gaan? Open je je hart voor wie op je weg komt of sluit je je op in een heimwee zonder Fernweh?

In de avond las ik, in Ermelo waar ik te gast was in het Leerhuis, de voorzitter voor uit mijn boek: Ode aan eenzaamheid en wel de tekst over handen. Toeval? Op mijn middagomloop probeerde een wat verwaarloosd uitzijnde jongeman enkele mensen aan te klampen, maar ze liepen door. Hij sprak alleen Frans. Hij zocht het politiebureau. Hij keek verdrietig en verlaten. Zoals je kunt kijken als je wees bent geworden omdat je laatste ouder is gestorven. Ik wees hem de richting en hij gaf me een hand. Hoe zie je de toekomst? Ik stuntelde wat gedachten. Ik ben geen visionair. Misschien is toekomst niet morgen maar vandaag. Het gaat niet om kalendertijd maar om leeftijd: hoe leef ik nu? Niet alleen voor mezelf. Ik kan vandaag een hand geven, iemand groeten, zegenen. Ik kan vandaag mijn handen vouwen maar ook dichthouden. Wat zou ik willen bewaren? Het verhaal van de Gevende, het verhaal van de solidaire, het verhaal van geven en delen. Hoe zal dat eruit zien?

Dat zwarte ebbenhout kruis in dat klooster gaat niet over organisatievragen, niet over machtsvragen, wie heeft wat in handen, maar over identiteit: wie geef je een hand en wie laat je vallen.

Wie kijk je aan en van wie kijk je weg. De vraag waar kom je vandaan is geen geografische vraag, maar eerder een biografische vraag: bij wie hoor je, aan wie heb je wat de danken, wie inspireert je en houdt je vurig? Welke en wiens handen geven steun? Dat Kruis wijst richting als iemand vraagt hoe zie je de toekomst. Hoe moeten en kunnen we bidden in deze tijd. Bij de post was het boekje *Bidden is* van Mgr. Koen Vanhoutte*, bidden is in gesprek gaan. Ook met elkaar. Elkaars verlangen, verdriet en gemis beter leren kennen.

Het was gisteren een lange, intense en ook vermoeiende dag. Vandaag was een dag zonder een afspraak. Een dag om terug te kijken. Geen toekomst zonder terugkijken.

*Koen Vanhoutte, *Bidden is.....*, Halewijn uitgeverij 2022

Marinus van den Berg

=====

Peltenaar na zestig jaar in Congo waar Limburgse paters werden vermoord: "De mensen zijn hen nog altijd dankbaar"

Leon Alders (67), neef van de in 1962 in Congo vermoorde Neerpeltse pater Pellens, is onlangs naar de plaats vande moordpartij gereisd en kon zelfs met getuigen spreken. "Hunnalatschap leeft er duidelijk nog voort", zegt hij.

Op nieuwjaarsdag 1962 werden negentien paters van de Heilige Geest en een Nederlandse broeder in Kongolo vermoord door gedroegerde en dronken soldaten van het Congolese regeringsleger. Onder de slachtoffers waren drie paters uit Pelt. De moordpartij speelde zich af tijdens de Katangese onafhankelijkheidsstrijd. "Via een werkgroep proberen we hier in Pelt de herinnering aan paters Theo Schildermans (28) en Michel Vanduffel (40) uit Overpelt en de Neerpeltse pater Desiré Pellens (41) levend te houden" schetst Leon Alders.

Op de foto pater Sooi Augustijns (r), priester Etienne Kazadi (m) en Leon Alders (l)

"Met mijn moeder, die de jongste zus is van pater Pellens, bezoek ik jaarlijks de Kongolo Herdenkingskapel van Gentinnes in Waals-Brabant waar de Martelaars van Kongolo worden herdacht. Omdat ik er ook altijd foto's maak, kwam ik in contact met de Congregatie van de Heilige Geest in het bisdom Kongolo. Daar vonden ze het jammer dat er sinds de gruwelijke gebeurtenissen, nooit familie van de vermoorde paters op bezoek was geweest. En omdat ze wisten dat pater Pellens mijn heeroom was, werd ik gepolst om als fotograaf de omstandigheden waarin ze hebben gewerkt en geleefd, te documenteren."

De reis

Vanuit België kreeg Leon gezelschap van Spiritijn Sooi Augustijns die in Congo vijftig jaar missionaris was geweest. "Begin juli zijn we vertrokken voor een verblijf van vijf weken in moeilijk doordringbaar gebied. 'Geen zorgen, de martelaren waken over je, stelde Sooi. Via Lubumbashi vlogen we met een lijnvlucht naar Kalemie, het vroegere Albertstad, om uiteindelijk met een klein vliegtuig te landen in Kongolo, op een kleine luchthaven met een landingsbaan van grind." Met zware terreinwagens baanden ze zich letterlijk een weg naar belangrijke locaties waar de paters

zestig jaar geleden werkten in de lokale gemeenschappen. "Zo heb ik gelogeed in de fraterniteit waar pater Theo Schildermans vier maanden verbleef.

Ik ben in de kapel geweest waar pater Pellens 's morgens op 31 december 1961 nog zijn laatste misviering heeft gehouden voor ze in de namiddag rond 15.00 uur werden opgepakt door de militairen. Op nieuwjaarsdag zijn ze vermoord in het militaire kamp."

Leon kon ook spreken met directe getuigen. "Het aangrijpendste relaas was van de nog enige overlevende seminarist Thomas Mwehu, ondertussen een tachtiger. Hij zag de moorden en werd ook gedwongen om te helpen bij het dumpen van de lichamen in de Kongostroom." Uiteindelijk kon Leon ook het militaire kamp bezoeken waar de paters zijn vermoord.

"De kolonel wou ons de plaats laten zien, maar op het laatste moment verhinderde een majoor van de veiligheidsdienst ons de toegang. We hebben nog geprobeerd om toelating te krijgen, zelfs via de bisschop, maar tevergeefs."

Nalatenschap

Leon kan getuigen dat de nalatenschap van de paters er nog altijd leeft. "Er is ter nagedachtenis in Kangoy, de parochie van pater Vanduffel, speciaal een Kerk der Martelaren gebouwd. In die kerk gebruikt de priester nog wekelijks de originele kelk van pater Schildermans, wat zijn familie in Overpelt natuurlijk plezier doet. In de omgeving zijn ook heel wat herdenkingsborden met afbeeldingen van de paters te vinden. Op de foto de kelk in handen van de bisschop van Kongolo, Mgr. Ngoy

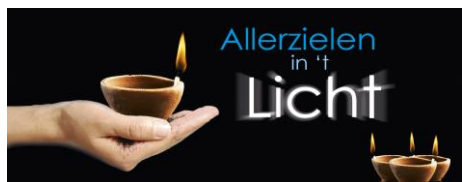
De mensen zijn nog altijd dankbaar voor het werk van de paters en waren duidelijk vereerd om een familielid te ontmoeten die kon bevestigen dat de band wederzijds was. Ook de bisschop van Kongolo vond ons bezoek speciaal. Hij heeft ons zelfs uitgenodigd voor een maaltijd." Momenteel verwerkt Leon een paar duizend foto's en werkt hij aan voordrachten om het verhaal van de Peltse paters te vertellen. "Hopelijk kan hun levenswerk zo ook komende generaties bereiken."

Door: Geert Van Baelen, "Zestig jaar na de moord op Peltse paters reist Leon naar Kongolo", Het belang van Limburg 22-9-2022.

Foto's: Leon Alders

Bezoeken van het kerkhof van de Congregatie in Gemert

Het park van het kasteel in Gemert is nog steeds niet vrij toegankelijk. Dit is vanwege de werkzaamheden in en rond het kasteel en die werkzaamheden gaan nog wel even duren.

*Wanneer u het kerkhof wil bezoeken i.v.m. Allerzielen, bel dan met P. Delisse op het volgende nummer **06- 25 36 96 49** om te melden op welke dag u komt. Het algemene nummer van de Congregatie in Gennepe is **0485 336555**.*

Zondag 30 oktober na de middag

Dinsdag 1 november na de middag

Woensdag 2 november na de middag

Op de aangegeven data ben ik in Gemert aanwezig. Komt u bij het poortgebouw aan, bel dan nog even het hierboven aangegeven mobiele nummer.

Beste vrienden,

Na een extra warme vakantie in Nederland is het weer even wennen in het koude Addis Ababa en het droge Yabello.

Het begon goed met een gezellig Nieuwjaar op de elfde September. Ethiopië houdt vast aan haar eigen jaartelling. Vanwege een dispuut rond het jaar waarin Jezus was geboren, houdt Ethiopie zich aan de mening dat Jezus' geboorte zeven jaar eerder plaats vond en we nu dus in 2015 zitten.

Met het nieuwe jaar begint ook het nieuwe schooljaar. Waarschijnlijk vanwege het feit dat de oorlog in het noorden de meeste financiën opslokt, zijn er dit jaar geen schoolboeken gedrukt en moet iedereen het met een kopie online doen. Buiten de betere scholen in de hoofdstad is dat dus een ramp. Computers zijn er weinig op de plattelands scholen en de vraag is ook of er wel elektriciteit is en internet. Nu staat de onderwijzer met een smartphone voor de klas en worden de scholen gevraagd eigen kopieën te maken. Ongelooflijk.

Vanwege de twee jaar lange droogte met daarbij nog een sprinkhanen plaag was het moeilijk voldoende eten te krijgen voor onze scholen. Het voedsel moest van ver komen en de aanwezigheid van rebellen hier en daar maakte het transport moeilijk en soms onmogelijk. Bovendien gingen de prijzen net als in Nederland enorm omhoog terwijl de waarde van de Ethiopische Birr steeds meer daalde. We mogen van geluk spreken dat CARITAS Oostenrijk ons helpt bij de aankoop van voedsel.

Op de 2de Oktober vierden we ons vijftigjarig bestaan van de Spiritijnse groep hier in Ethiopie. De eerste vijf

Spiritijnen arriveerden in 1972. Twee, gezonden door de Ierse provincie kozen voor Arba Minch in het zuidwesten van Ethiopie, terwijl de resterende drie gezonden door de Amerikaanse provincie naar Borana vertrokken. Vijftig jaar geleden dus.

Als een groep besloten we het te vieren in Yabello. Het was een groots feest met ruim duizend gasten van overal vandaan. Na de mis, die werd voorgedaan door de Nuntius hier in het land, geassisteerd door mij (aftredend groepsleider) en Kilimpe Garbicha, de nieuwgekozen groepsleider. Daarna was het feesten geblazen. Aan Fr. Kilimpe werd op traditionele wijze de verantwoordelijkheid overgedragen.

Foto: hoe het allemaal begon vijftig jaar geleden!

3 oktober 2022: omdat vele van de gasten nog een dagje bleven kon mijn verjaardag ook in stijl worden gevierd.

De dag na de feesten vertrok ik naar Addis Ababa. Tijdens de voorbereiding op de feesten was ik mijn ID-card kwijtgeraakt. Om niet al te lang zonder ID-card te zitten was het maar het beste er direct werk van te maken. Op naar Addis dus met een papier van de politie dat het document zoek was. Het zoeken naar mijn originele documenten bij zowel de kerkelijke als burgerlijke instanties leverde niets op. We hebben uren op het archief gezeten waar miljoenen gegevens niet gedigitaliseerd zijn opgeslagen in mappen.

We werden van hot naar haar gestuurd en maar wachten tot meneer of mevrouw, die moest stempelen oftewel tekenen op zou doemen. Het was net zo'n drama als het toneelstuk "Wachten op Godot". Steeds kregen we te horen 'Nog even wachten'.

“Hij/zij komt zo” en dan na een tijdje morgenvroeg terugkomen dan komt hij/zij zeker. Na drie dagen kregen we de belofte dat we de nieuwe ID-card na een week konden ophalen.

Vandaag wordt de geboorte van Mohammed herdacht en morgen is het zondag. Twee dagen dus om bij te komen. Maandag ga ik dan mijn rijbewijs vernieuwen en dinsdag is het dan weer huiswaarts naar Yabello.

We hadden echt gehoopt, dat het nu wel zou gaan regenen, maar ze hebben ons weer vergeten. De mensen hebben het echt heel moeilijk. Op de plaatselijke markt is weinig te krijgen. En als je het land bekijkt is alles verdroogd. Je vraagt je af wat de koeien en schapen nog te zoeken hebben wanneer ze zo op de uitgedroogde en geblakerde grond rondwalen. Water is een ander probleem. Dag in dag uit lopen de ezelkarretjes rond beladen met jerrycans wachtend op hun beurt om water te halen. De rijen zijn lang en

overal langs de weg staan kinderen in gebarentaal om water te vragen. Eerder ging de hand nog vaak omhoog om brood te vragen, maar nu is het nog slechts dat ene gebaar ‘*Geef me iets te drinken*’.

En hogerop zitten de heren te vergaderen over oorlog en meer sancties en mensenrechten, of het nu Tigray is of Ukraine, het doet er niet toe. Punt is dat men geen oog meer heeft voor de ellende die daaruit voortvloeit. Als men nu eens even de boel de boel liet en zich even keert naar al de ellende die zich om hen heen opstapelt, mogelijk dat ze dan iets zouden gaan doen in plaats van maar babbelen ten einde toe. Het feit dat zoveel miljoenen niet meer rond kunnen komen of het nu in Borana of Nederland is, is geen nieuws meer, niet interessant meer, en wordt daarom in de media doodgezwegen. Als men mij dan ook vraagt: ‘Hoe is het nu bij jullie, Je hoort er niet meer zo van?’ Dan kan ik alleen maar zeggen: ‘**Erger**’. We kunnen alleen maar hopen op betere tijden.

Als ik nog even terugdenk aan mijn tijd in Nederland en zie die vette koeien in een mogelijk door droogte iets vergeeld grasland en ik de scharminkels hier zie, die men nog koeien weet te noemen, ronddolend op wat eens grasland was en nu geen sprietje meer te bieden heeft, dan denk ik; ja wat valt er eigenlijk te zeggen. Nu voert men het blad van de bomen die nog niet kaal zijn. Ik bewonder de mensen voor de manier waarop ze toch nog door blijven gaan en de moed en hoop erin houden.

En wat doe ik dan zul je vragen. Nou eigenlijk niet veel. Ik zit met ze te praten, geef de ene wat geld om naar de dokter te gaan aan de ander mogelijk wat geld om aan eten te komen en aan een ander mogelijk een biertje omdat hij dorst heeft. Kleine dingen die de dag iets minder donker maken.

En dan zijn er nog de scholen en hostels die dagelijks onze aandacht vragen.

Zoals jullie zien zit ik weer aardig in het werk hier. Ik vond het heerlijk om jullie allemaal weer even te zien, maar ik ben ook weer blij om wat om handen te hebben. Bedankt voor de vele goede wensen voor mijn verjaardag. Mogelijk dat er wat regen uit te voorschijn komt.

Hartelijke groeten aan jullie allemaal,

IEDE de Lange

Nieuwe gemeenschap Amsterdam/Vijfhuizen

Op 8 november 2021 zijn wij, de pater Clement Amoako CSSp en Patrick Ezeonwu CSSp, vertrokken naar Amsterdam om daar een nieuwe gemeenschap te beginnen. Pater Clement liep stage in Meerliede, de naam van een verband van samenwerkende parochies. Hij werd begeleid door pastoor Bernard Zweers. De parochies die behoren tot Meerliede zijn: St.-Jacobus de Meerdere (Haarlemmerliede), Onze Lieve Vrouw Geboorte (Halfweg-Zwanenburg), St.-Adalbertus (Spaarndam) en St.-Augustinus (Vijfhuizen).

Ondergetekende heeft zijn stage gelopen in Amsterdam Noord, in de St.-Augustinus Kerk. Ik werd begeleid door pastoor Nico van der Peet. Terwijl we stage liepen woonden we in de pastorie van de Sint-Nicolaas Basiliek in Amsterdam centrum. Na het beëindigen van zijn stage werd Clement op 1 februari 2020 benoemd als assistent pastoor. Hierbij dient opgemerkt te worden dat toen pastoor Bernard Zweers met pensioen ging, pastoor André van de Hout als administrator van de samenwerkende parochies werd benoemd. Toen ondergetekende klaar was met zijn stage werd hij op 1 mei benoemd als assistent pastoor in het samenwerkingsverband Meerliede.

In de parochie vieren we de eucharistie zondags en door de week. We brengen de communie naar zieken en ouderen. We leggen pastorale bezoeken af bij de parochianen en doen andere pastorale activiteiten in de parochie zoals catechese, huwelijksmissen en uitvaarten.

We zijn op 23 augustus 2022 verhuisd naar de opgeknapte pastorie in Vijfhuizen. En sindsdien wonen we er rustig. Bijgevoegd een foto van de gerenoveerde pastorie die door deken Eugene Jongerden werd ingezegend.

Patrick Ezeonwu CSSp

Deken Eugène Jongerden heeft woensdag 13 juli het huis van de pater Clement en Patrick ingezegend. Een gebeurtenis vol vreugde en voldoening. Met de zon hoog aan de hemel en verspreid door het nog nagenoeg lege huis vazen met zonnebloemen ter verwelkoming is het voor de beide pater een stralend begin van hun leven in Vijfhuizen. Beiden wonen nog in Amsterdam, maar de verwachting is dat de verhuishagen snel voor de deur staat om hun meubilair en andere spullen naar hun nieuwe onderkomen te brengen. Naar de voormalige pastorie waarin laatstelijk pastoor Fons, zijn vrouw Fieke en hun kinderen hebben gewoond.

“Het is mij een eer dit huis te mogen inzeggen”, laat deken Jongerden de aanwezigen weten. “Het is een nieuwe stap voor deze parochie en voor Meerliede. Ik hoop van harte dat dit een *huis van geloof, hoop en liefde* zal zijn.” En met een blik op de vrijwilligers die heel wat uren in touw zijn geweest: “Een compliment voor jullie. Het is fantastisch opgeknapt.” Vervolgens spreekt de deken de vredeswens over het huis uit en zegt daarna vertrek na vertrek met enkele toepasselijke woorden.

Namens het parochieteam verwelkomt Corina Klaver de beide nieuwe bewoners, die zij gezellige en vruchtbare dagen, maanden, jaren toewenst en tevens de hoop uitspreekt dat hun werk binnen MeerLiede rijke vruchten zal dragen. Een welkomstcadeau heeft zij ook: een serie fraaie Vincent van Gogh-mokken voor koffie of thee.

Zowel Patrick uit Nigeria als Clement uit Ghana tonen zich onder de indruk van de bergen werk die verzet zijn. "Wij bedanken jullie voor alles wat jullie hier gedaan hebben. Het is prachtig geworden." Patrick is in zijn nopjes met zijn slaapkamer.

Hij heeft zelf de kleuren voor de wanden uitgekozen en het is een vrolijke boel geworden: oranje en licht blauw. Ook de tuin heeft een metamorfose ondergaan al is nog niet alles klaar. De bakken moeten nog worden voorzien van vrolijke bloeiers. Afrikaantjes bijvoorbeeld.

Clement en Patrick behoren tot de Congregatie van de Heilige Geest, ook wel Spiritijnen genoemd. Patrick legt uit dat een gemeenschap uit minimaal drie leden dient te bestaan. De bedoeling is dan ook dat een derde pater zijn intrek in het huis gaat nemen.

Frans Witteman

=====

In Memoriam pater Wim Dewez

15 april 1928 – 22 september 2022

Wim is geboren in Breda en wilde al vanaf de lagere school monnik worden. Hij was enige tijd broeder bij Mill Hill maar kwam via ons seminarie voor late roeping in Hattem bij de Spiritijnen en ging na zijn priesterwijding naar Brazilië. Daar kon hij zijn draai niet vinden. Zijn ideaal was als priester-arbeider te werken.

Daar heeft hij in Weert als opbouwwerker van de gemeente de kans voor gekregen. Toen de gemeenschap van Weert naar Gennep verhuisde kreeg hij problemen met zijn gezondheid. Hij hoorde slecht en kreeg steeds meer moeite met zitten en lopen. Hij was op zijn manier bezig te zoeken naar het gemeenschapsleven en vulde dat ook in op zijn manier in. Hij schreef erover en gebruikte daar ook gedichten voor om dat uit te drukken. Hij stierf na een lange periode van ziekte en wilde gecremeerd worden. Dat hij nu mag delen in het geluk in het huis van ons aller Vader.

“Te land, ter zee en in de lucht”

*Een ecologische groet ten afscheid aan Wim Dewez
naar een anoniem Engels gedicht.*

Gij allen schepselen van onze God en Koning,
verheft uw stemmen; vervult heel de woning,
Heel de aarde met uw treurgezang...
Vertelt ons wat wij door ons machtsmisbruik,
van uur tot uur verliezen
aan onze begeerte en zucht naar prooi.
Heer ontferm U, Christus, ontferm u, Heer ontferm U

Gij allen, schepselen die klapwiek in de lucht;
laat uw stemmen ons gebrek aan bezorgdheid aanklagen ,
en het zwerk vervullen met uw treurgezang.
Roept luid door de wolken van rook en as,
Verstikt door de stank van dodelijk gifgas
en kondigt onze ondergang aan.
Heer ontferm U, Christus ontferm u, Heer ontferm U.

Gij allen, schepselen, verborgen in de zeeën,
verheft uw angstige gebeden en weeklachten:
vervult de zeeën met uw treurgezang.
Leer ons nu toch zien uw stralend kleed,
en u beloven met een eed, er mee te stoppen,
o zeeën, u te verkrachten...
Heer, ontferm U, Christus ontferm U, Heer ontferm U.

Gij allen, schepselen, levend op het land,
doet mee, nu wij elk hart verheffen, elke hand;
en vervult de wereld met uw treurgezang.
Rouwt over de verwoesting van ons huis, ons thuis;
en huilt van angst voor het komende gedruis.
Hooft de weeklachten van de gehele schepping...
Heer, ontferm U. Christus, ontferm U, Heer ontferm U...

(vertaling: Paul Cuypers cssp)